

Parlament České republiky
Poslanecká sněmovna
2008
5. volební období

**Zápis ze 2. schůze Dočasné komise pro řešení majetkových otázek
mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi
ze dne 22. července 2008**

Čas jednání: 22. července 2008, 10.00 - 11.50 hod.

Místo jednání: Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, Sněmovní 4, Praha 1, místnost č. 55/přízemí

Účastníci jednání: Ing. Jan Kasal (KDU - ČSL), Marek Benda (ODS), Mgr. Milan Bičík (KSČM), Mgr. Michal Hašek (ČSSD), Mgr. Vítězslav Jandák (ČSSD), Ing. David Kafka (ODS), RNDr. Vladimír Koníček (KSČM), Ing. František Laudát (ODS), Mgr. Bohuslav Sobotka (ČSSD), MUDr. Džamila Stehlíková (SZ), Ing. Vlastimil Tlustý, CSc. (ODS)

Omluveni: Richard Dolejš (ČSSD)

V úvodu jednání přivítal předseda komise Kasal všechny přítomné a připomněl hlavní účel činnosti komise, který je definován v usnesení Poslanecké sněmovny č. 808. Dále informoval, že požádal svým dopisem o zaslání podkladových materiálů ministry Jehličku a Gandaloviče a předsedu výkonného výboru Pozemkového fondu ČR. Písemné materiály byly částečně rozslány členům komise a částečně rozdány před jednáním komise. Předseda Kasal přednesl návrh programu jednání, o kterém nechal hlasovat:

Hlasování č.: 02/001 11 - 0 - 0

Předseda Kasal vyzval přítomné členy komise, aby vyjádřili stanoviska svá a svých poslaneckých klubů k předloženému vládnímu návrhu zákona (sněmovní tisk č. 482), včetně specifikace dalších podkladových materiálů potřebných pro činnost komise.

Posl. Hašek vyjádřil politování nad obsahem dodaných podkladových materiálů a požaduje předložení kompletních materiálů, zejména kompletní seznam nemovitostí, které mají být vydány nebo nahrazeny.

Posl. Sobotka definoval dvě základní otázky, kterými by se měla komise zabývat: jednak otázka rozsahu majetku, který církve vlastnily k 25. únoru 1948, včetně kontroly, zda vládní návrh odpovídá skutečně tomuto rozsahu majetku, a jednak otázka, jakým způsobem bude oceněn majetek, který nebude vydáván naturálně, ale bude nahrazen ve formě finanční

kompenzace. Procedurálně ovšem komise musí nejprve rozhodnout, jak bude klíčové materiály posuzovat - zda to budou dělat sami členové komise, nebo komise zadá tuto práci vybrané instituci, která provede externí finanční audit (např. Parlamentní institut). Vyzval předsedu komise, aby zpracoval variantní řešení. V reakci připomněl předseda Kasal dopis generálního ředitele Lesů ČR, dle něhož bude předmětem řízení jen u Lesů ČR cca 120.000 položek.

Posl. Jandák upozornil, že není k dispozici údaj, kolik finančních prostředků získaly církve po roce 1948 od státu ve formě různých podpor. Údajně by se mělo jednat o částku cca 45 mld. Kč. Je třeba zodpovědět otázku, zda byla tato částka zahrnuta do předloženého návrhu. Dále požaduje informace o zpracovaných právních expertízách z Masarykovy, Karlovy a Západočeské univerzity. Jan Kasal v reakci upozornil, že stejně tak by bylo zapotřebí kvantifikovat ušlý zisk, který od roku 1948 plynul státu ze zabraného církevního majetku.

Posl. Koníček také žádá dodání právních expertíz a upozornil na rozdílné údaje obsažené v materiálu "Ověření materiálu předloženého církevní komisí" a v "Materiálu k usnesení Poslanecké sněmovny č. 774 ze dne 29. 4. 2008".

Posl. Benda připomněl, že klub ODS nehlasoval pro zadání úkolu komisi a ohradil se proti úvaze o započtení částky vyplácené církvím státem po r. 1948. Za zbytečné považuje pokusy o zpracování komplexních podkladů katastrálních území a parcel. Takové pokusy již byly v minulosti několikrát činy. Zadání Poslanecké sněmovny spočívá v ověření způsobu finančního vypořádání. Nejprve je ale třeba se shodnout, zda bude na půdě komise zpochybňován vlastní institut vlastnictví církevních subjektů. Pakliže se členové komise shodnou na této klíčové otázce, potom je možné hovořit o jednotlivých parametrech odškodnění.

Posl. Kafka zdůraznil, že je třeba zodpovědět otázku "co chceme a kdy to chceme". Naturální restituce je relativně snadná, finanční náhrada je již složitější. Zároveň je třeba si vyjasnit, zda spolu s tímto návrhem se současně řeší ekonomická odluka církve od státu. Je proto třeba jít na globální údaje a nelze se bavit o jednotlivých parcelách apod. Komise by se měla zabývat zejména otázkou globálních cen - zde by komise měla mít k dispozici názor expertů, kteří budou schopni ocenit příslušný druh půdy v určitém regionu. Vládní návrh je dobrým řešením. Stěžejší otázkou pro komisi je způsob ocenění.

Posl. Laudát doporučuje při práci komise vycházet z vládního návrhu zákona. Požaduje zodpovědět otázku, zda se v případě zpracovaných právních expertíz jedná o oficiální stanovisko příslušné právnické fakulty, nebo o názor některého z jejích pracovníků. Upozornil také na problematiku používaných výrazů (např. restituce), které v tomto kontextu mají poněkud odlišný obsah. Připomíná také, že navrhované řešení znamená vzdání se jakýchkoliv budoucích nároků církví vůči státu.

Posl. Tlustý požaduje ucelené a kompletní podklady. Je třeba hovořit o "pravidlech posuzování toho, co církve k 25. únoru 1948 vlastnily nebo nevlastnily". Podle čeho se vlastně pozná, zda církve k danému dni příslušnou nemovitost vlastnily, nebo nevlastnily? Taková pravidla musí mít podobu matematického algoritmu. Tato pravidla však zatím nejsou definována. Je tedy otázka, zda vládní materiál je v tomto ohledu relevantní. Na plénu Poslanecké sněmovny se nejprve vedla diskuse o způsobu stanovení ceny nahrazovaného majetku. Až posléze přišly pochybnosti o výměrách. Je ovšem otázka, zda toto má posuzovat Parlament. Ten má stanovit pouze pravidla. Vlastní rozhodnutí provede jiný státní orgán, zejména Pozemkový úřad. Parlament nemůže provést výčet, ale musí stanovit pravidla. Navrhuje přijmout usnesení, že církvím se má nahrazovat pouze to, co k 25. únoru 1948

vlastnily. Je třeba, aby naturální restituce proběhla, aby o jednotlivých položkách rozhodovaly pozemkové úřady podle pravidel schválených parlamentem a aby se nahradilo to, co není možné vydat fyzicky. V okamžiku, kdy církve získají zpět, co vlastnily, není zapotřebí vyplácet další rentu.

Ministryně Stehlíková připomněla, že byla členkou i vládní komise v této věci. Ceny se opírají o kvalifikovaný odhad majetku vlastněného církvemi, který byl zpracován na základě dat Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního a Výzkumného ústavu zemědělské ekonomiky. Od částky získané tímto kvalifikovaným odhadem ve výši 134 mld. Kč byla odečtena částka, která má být vrácena naturální restitucí. Postupně se zúžil i okruh povinných osob. Zejména zdůrazňuje, že mezi povinné osoby nejsou zahrnuty zejména municipality. Zdůraznila, že navrhované řešení je i pro stát ekonomicky výhodné.

Předseda Kasal jako zástupce klubu KDU - ČSL preferuje používat vládní návrh zákona za základ jednání komise. Je třeba získat přesnější údaje, než které jsou dnes k dispozici. Naturální restituce neřeší danou problematiku komplexně, zejména s ohledem na nekatolické církve. Dále předseda Kasal konstatuje, že dosud je požadován podkladový materiál obsahující texty právních expertíz, včetně stanoviska, zda se jedná o individuální názor nebo o stanovisku instituce. Předseda Kasal vyzývá dále poslance ke specifikaci dalších požadovaných materiálů:

Posl. Jandák upozornil na průběh církevních restitucí na Slovensku. Žádá analýzu situace ve Slovenské republice.

Posl. Hašek žádá studii Parlamentního institutu srovnávající právní úpravu dané problematiky ve středoevropských státech; měla by být dodána nejpozději na zářijového jednání komise; dále zdůrazňuje, že ani sociální demokracie nepožaduje výčtový způsob v zákoně; podstata je ve způsobu ocenění. Připomíná dále, že dle stanoviska ministra Gandaloviče se Ministerstvo zemědělství na ocenění církevního majetku nepodílelo; žádá vytvoření přehledu existujících podkladových materiálů.

Posl. Sobotka vnesl dotaz, kdo konkrétně zpracovával podklady pro vládní návrh zákona. Kdo tedy nese odpovědnost za předložené ocenění. Rád by si autory pozval a dal jim prostor pro obhájení jejich názorů. Michal Hašek rozšířil tento návrh o požadavek, aby na příští jednání přišli ministři Jehlička a Gandalovič spolu se svými odbornými spolupracovníky.

Posl. Koníček opětovně upozornil, že materiál zpracovaný ministerstvem kultury převzal původní materiál, a to i s chybami. Žádá tedy zjištění, kdo je "původce těch hodnot". V příloze č. 5 a 6. jsou výměry uvedeny v setinách hektarů. Žádá dodat přehled sčítanců, které vedly ke vzniku celkové sumy.

Posl. Kafka navrhuje zpracování dvou tabulek - vydávací a náhradové. Ve sloupcích by byly typy pozemků a v řádcích jednotlivé okresy. Jednalo by se tedy o agregáty okresního charakteru. To by zjednodušilo orientaci zejména v cenách vydávaných a nahrazovaných nemovitostí.

Posl. Benda vznáší otázku, zda má cenu, aby se komise zabývala na základě jedné z právních expertíz otázkou existence církevního vlastnictví. Jak lze posuzovat proceduru posuzování vlastnictví? S odkazem na jiné restituční předpisy by mělo být zohledněno nikoliv pouze to, co církve k danému datu prokazatelně vlastnily, ale i to, co měly vlastnit. Tedy i v těch případech, kde v důsledku existence komunistického režimu bylo zabráněno obnově vlastnictví.

Předseda Kasal žádá poslance Tlustého, aby vytvořil náčrt požadovaného vývojového diagramu k otázce procedury posuzování církevního vlastnictví. Také upozorňuje na ustanovení § 1 navrženého zákona, kde je předmětný majetek vymezen.

V návaznosti na návrh posl. Tlustého formuluje předseda Kasal návrh usnesení:

Usnesení: Dočasná komise pro řešení majetkových otázek mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi souhlasí s tím, že má být církvím a náboženským společnostem vydáno a nahrazeno to, co vlastnily nebo měly vlastnit k datu 25. února 1948.

Hlasování č.: 02/002 10 - 0 - 1

Posl. Jandák opětovně žádá o zpracování přehledu toho, co bylo státem církvím a náboženským společnostem vyplaceno ze státního rozpočtu od r. 1991 do současnosti. Připomíná, že koncepce předloženého návrhu zákona je chybná. Upozorňuje, že dle materiálu ministerstva kultury z doby ministra Dostála byla uváděna částka 55 mld. Kč. Nerozumí tedy, kde se vzala částka obsažená v návrhu zákona.

Ministryně Stehlíková by ráda nechala zpracovat analýzu popisující rozdíl mezi částkou obsaženou v návrhu zákona a částkou, kterou by stát musel vyplatit církvím a náboženským společnostem v budoucích šedesáti letech dle platné právní úpravy. K tomu uvádí posl. Hašek, že obdobný model bude obtížné zpracovat, protože církve a náboženské společnosti si sami určují počet duchovních. Ministryně Stehlíková doplňuje, že lze v dohledné době očekávat nárůst požadovaných finančních prostředků pro nově registrované náboženské společnosti.

Posl. Hašek připomíná požadavek na zpracování studie popisující průběh církevních restitucí na Slovensku.

Předseda Kasal navrhl termín další schůze komise na úterý 19. srpna nebo na čtvrtek 21. srpna, v závislosti na svolání mimořádné schůze Poslanecké sněmovny.

Zápis bude ověřen poslanci Haškem a Laudátem. Následně bude rozeslán všem členům komise a dotčeným ministrům.

Zapsal: JUDr., PhDr. Petr Kolář, Ph.D.,

tajemník komise

Ověřili: poslanec Mgr. Michal Hašek

poslanec Ing. František Laudát